

Asia T-95/03

Asociación de Empresarios de Estaciones de Servicio de la Comunidad Autónoma de Madrid ja Federación Catalana de Estaciones de Servicio

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio

Valtiontuet – Lainsäädäntö, jossa säädetään kiireellisistä toimenpiteistä kilpailun
lisäämiseksi öljytuotteiden vähittäisjakelun alalla – Päätös olla esittämättä huo-
mautuksia – Tutkittavaksi ottaminen – Oikeushenkilöt – Erikseen oikeushenkilöitä
koskevat toimet – Ilmeinen arviointivirhe – Perusteluvelvollisuus – Velvollisuus
aloittaa muodollinen tutkintamenettely – Kohtuullinen aika

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu toi-
nen jaosto) 12.12.2006 II - 4744

Tuomion tiivistelmä

1. *Kumoamiskanne – Luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt – Suoraan ja erikseen
luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä koskevat toimet
(EY 88 artiklan 2 ja 3 kohta sekä EY 230 artiklan neljäs kohta)*

2. *Valtiontuki – Käsite*
(EY 87 artiklan 1 kohta)
3. *Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet – Perustelut – Perusteluvelvollisuuden laajuus*
(EY 253 artikla)
4. *Valtiontuki – Komission suorittama tutkinta*
(EY 88 artiklan 3 kohta)
5. *Valtiontuki – Komission suorittama tutkinta – Alustava vaihe ja kontradiktorinen vaihe*
(EY 87 artiklan 1 kohta ja EY 88 artiklan 2 ja 3 kohta; neuvoston asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 4 kohta)

1. Kun komissio toteaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyä muodollista tutkintamenettelyä aloittamatta kyseisen artiklan 3 kohdan perusteella tehdyllä päätöksellä, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille, niillä, joiden hyväksi mainitun artiklan 2 kohdassa määrätyt menettelylliset takeet on annettu, on mahdollisuus saada aikaan se, että näitä takeita noudatetaan, vain, jos ne voivat riittauttaa 3 kohtaan perustuvan päätöksen yhteisöjen tuomioistuimissa.

koskee, jos kyseinen kantaja pyrkii kanteen nostamisella turvaamaan viimeksi mainittuun määräykseen perustuvat menettelylliset oikeutensa.

Jos kantaja sitä vastoin kyseenalaistaa sen, onko tuen arviointia koskeva päätös sellaisenaan perusteltu, pelkästään se seikka, että kantajaa voidaan pitää EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna osapuolena, jota asia koskee, ei riitä siihen, että kanne otettaisiin tutkittavaksi. Kantajan on siis osoitettava, että sillä on erityinen asema asiassa 25/62, Plaumann vastaan komissio, annetussa tuomiossa tarkoitettulla tavalla. Asia on näin erityisesti silloin, kun kyseessä olevan päätöksen kohteena oleva tuki vaikuttaa huomattavasti kantajan asemaan markkinoilla.

Tästä syystä yhteisöjen tuomioistuimet ottavat tutkittavaksi kanteen, jossa vaaditaan EY 88 artiklan 3 kohdan perusteella tehdyn päätöksen kumoamista ja jonka on nostanut EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu osapuoli, jota asia

(ks. 45, 46 ja 48 kohta)

2. Sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka tarkoitus on helpottaa suurmyymälöiden tuloa öljytuotteiden jakelumarkkinoille poistamalla tiettyjä kaupunkisuunniteluun liittyviä rajoituksia ja keventämällä huoltoaseman perustamiseen liittyviä hallinnollisia menettelyjä vapauttamatta kuitenkaan suurmyymälöiden omistajia näillä toimenpiteillä jostain sellaisesta velvollisuudesta valtiolle tehtävään luovutukseen, josta asiaan sovellettavassa lainsäädännössä säädetään tai joka olisi seurausta paikallisviranomaisten yleisestä hallinnollisesta käytännöstä, ei merkitse julkisten varojen suoraa tai välillistä siirtämistä, ja sitä ei näin ollen voida katsoa valtiontueksi.

Valtion toimenpidettä, johon ei liity valtion varojen suoraa tai välillistä siirtämistä, ei nimittäin voida pitää EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena, vaikka se täyttäisi muut mainitussa määräyksessä määrätyt edellytykset.

(ks. 87, 91 ja 104 kohta)

3. Perusteluvollisuus on olennainen muotomääräys, joka on erotettava perustelujen aineellisesta paikkansapitä-

vyydestä, koska viimeksi mainittu koskee riidanalaisen päätöksen aineellista lainmukaisuutta.

EY 253 artiklan mukainen perusteluvollisuus määräytyy kyseisen toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmentävä toimenpiteen tehneen toimielimen päätetely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvaatimusta on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella. Tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt. Erityisesti silloin, kun kyseessä on komission päätös, jossa todetaan, ettei kantelijan ilmoittama toimenpide ole valtiontuki, komissiolla on velvollisuus selvittää kantelijalle riittävän tarkoin ne syyt, joiden vuoksi kantelussa esitetyt tosiseikat ja oikeudelliset seikat eivät ole riittäneet osoittamaan, että kyseessä on valtiontuki. Komissiolla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa kantaa sellaisiin kysymyksiin, jotka eivät selvästi mitenkään liity asiaan tai ovat merkityksettömiä tai selvästi toissijaisia.

(ks. 107 ja 108 kohta)

4. Jos asianomainen jäsenvaltio ei ole antanut tietoa valtiontukien kiellon suhteen riidanalaisista valtion toimenpiteistä, komissiolla ei ole velvollisuutta aloittaa näitä toimenpiteitä koskevaa alustavaa tutkintaa tietyn määräajan kuluessa. Kun kolmannet henkilöt, joita asia koskee, ovat kannelleet komissiolle valtion toimenpiteistä, joita ei ole ilmoitettu, toimielimellä on perustamissopimukseen sisältyvien perustavanlaatuisien valtiontukimääräysten moitteettoman soveltamisen turvaamiseksi kuitenkin velvollisuus EY 88 artiklan 3 kohdassa määrättyssä alustavassa käsittelyvaiheessa tutkia kantelut huolellisesti ja puolueettomasti. Tästä seuraa muun muassa, että komissio ei voi pitkittää loputtomasti kantelun kohteena olevien valtion toimenpiteiden alustavaa tutkimusta, koska tämän tutkimuksen ainoa tarkoitus on se, että komissio voi muodostaa alustavan näkemyksen niiden toimenpiteiden, jotka on saatettu sen arvioitaviksi, luokittelusta ja siitä, soveltuvatko ne yhteismarkkinoille.

Vaikka kohtuullisen käsittelyajan noudattaminen hallinnollisten menettelyjen toimittamisessa on yhteisön oikeuden yleinen oikeusperiaate, jota sovelletaan menettelyyn, jossa tutkitaan, onko joku toimenpide valtiontukea, ja jonka noudattamista yhteisöjen tuomioistuimet valvovat, pelkästään se, että päätöstä ei tehty kohtuullisessa ajassa, ei tee lainvastaista siitä komission päätöksestä, jonka se teki EY 88 artiklan 3 kohdan nojalla toimittamansa alustavan tutkimuksen päätteeksi.

(ks. 121, 122 ja 130 kohta)

Alustavan tutkintamenettelyn keston kohtuullisuutta on arvioitava tapauskohtaisesti, ja arvioinnissa on otettava huomioon etenkin asiayhteys, ne eri menettelyvaiheet, joita komission on noudatettava, asian vaikeusaste ja asian merkitys eri osapuolille.

5. Asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 4 kohdasta ja oikeuskäytännöstä ilmenee, että komissiolla on velvollisuus aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely, jos se ei ole alustavan tutkimuksen avulla voinut ratkaista kaikkia niitä ongelmia, joita liittyy sen arvioimiseen, onko sen valvontavaltaan kuuluva valtion toimenpide EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, tai ainakin, jos se ei ole tätä alustavaa tutkintaa suorittaessaan voinut vakuuttua siitä, että kyseinen toimenpide, jos sen oletetaan olevan tukea, joka tapauksessa soveltuu yhteismarkkinoille.

Se, että kulunut aika on huomattavasti ylittänyt EY 88 artiklan 3 kohdan määräysten nojalla suoritettavaan alustavaan tutkintaan yleensä tarvittavan ajan, voi yhdessä muiden seikkojen kanssa johtaa siihen, että komissiolla on katsottava olleen sellaisia vakavia arviointivaikeuksia, jotka edellyttävät EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamista.

Sillä perusteella, että komissio esittää käytettävissään olevien seikkojen pohjalta epäilyjä siitä, onko valtion toimenpide valtiontuki, mutta että se ei esitä näitä samoja varauksia enää sen jälkeen, kun kantelijat ovat toimittaneet lisätietoja, ei kuitenkaan voida todeta, että komissio olisi kohdannut vakavia vaikeuksia. Vaikka komissiolla ei ole harkintavaltaa muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevan päätöksen osalta, jos se toteaa, että mainitunlaisia vaikeuksia on, sillä on kuitenkin tiettyä harkintavaltaa, kun se selvittää ja tutkii yksittäistapaukseen liittyviä seikkoja sen määrittämiseksi, aiheuttavatko nämä seikat vakavia vaikeuksia. EY 88 artiklan

3 kohdan tarkoituksen ja komissiolle kuuluvan hyvää hallintoa koskevan velvollisuuden mukaan komissio voi erityisesti aloittaa keskustelut kantelijoiden kanssa ratkaistakseen alustavan menettelyn kuluessa mahdollisesti ilmenneet ongelmat. Tämä mahdollisuus merkitsee sitä, että komission on voitava muuttaa kantaansa aloittamiensa keskustelujen tulosten mukaan, ja tämän muuttamisen ei lähtökohtaisesti ole tulkittava osoittavan vakavien vaikeuksien olemassaoloa.

Koska komissiolla ei sitä paitsi ole velvollisuutta kuulla kantelijoita kontradiktorisessa menettelyssä ja koska sillä ei tästä syystä ole velvollisuutta ilmoittaa niille, mihin seikkaan kansallisessa lainsäädännössä se aikoo päätöksensä perustaa, ei pelkästään se, ettei tätä seikkaa ole ilmoitettu, myöskään merkitse sitä, että komissio olisi kohdannut mainitunlaisia vaikeuksia.

(ks. 134, 135, 139 ja 140 kohta)